

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О. В. Пономаренко
(ініціали та прізвище)

« _____ » 2023 р.

Методика викладання педагогічних дисциплін
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки магістрів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 011– « Науки про освіту»
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»

Укладач: Локарева Галина Василівна, доктор педагогічних наук, професор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри педагогіки та
психології освітньої діяльності

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Іваницький О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Голова науково-методичної ради
факультету Турбар Т.В.

(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Іваницький О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка.	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін..... Цикл професійної підготовки	
Спеціальність 011 «Науки про освіту»	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Педагогіка вищої школи (назва)	Змістових модулів – 4	1 -й	1 -й
		Лекції	
		28 год.	4 год.
		Практичні	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 4	14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		48 год.	82 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Методика викладання педагогічних дисциплін**» є засвоєння основ теорії й методики викладання педагогічних навчальних дисциплін у системі вищої освіти та формування методичної компоненти професійної компетентності викладача вищої школи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «**Методика викладання педагогічних дисциплін**» є:

- отримати уявлення про місце психолого-педагогічних дисциплін у навчальному процесі вишу;
- оволодіння знаннями та практичними вміннями застосування різновиду навчальних форм та методів у практиці викладання в ВНЗ;
- навчитися творчо застосовувати знання та методичні прийоми під час викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу;
- набути вмінь планування, організації різноманітних видів навчання під час проведення аудиторних занять;
- ознайомитися з кращим педагогічним досвідом викладачів ЗВО

України, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в процесі викладання педагогічних дисциплін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
PH2. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.	Методи за пізнавальною діяльністю:
PH4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.	репродуктивні, проблемні, частково-пошукові, дослідницькі. Методи за джерелом знань:
PH6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.	- словесні (бесіди, обговорення, пояснення, розповідь, повідомлення);
PH7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.	- наочні (демонстрація, ілюстрація);
PH8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.	- практичні (вправи, творчо-пошукові завдання, складання схем, таблиць).
PH9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.	Інтерактивні методи (робота в парах, групах, обговорення проблем у загальному колі).
PH13. Знати критерії оцінювання якості освітньої діяльності здобувачів вищої освіти.	<i>Контрольні заходи:</i> робіт, усне опитування, тестування.
PH16. Брати на себе відповідальність управляти своєю поведінкою і впливати на інших людей в навчально-виховній діяльності та в повсякденному житті, дотримуючись культури спілкування.	

Міждисциплінарні зв'язки. Філософія, загальна педагогіка, загальна психологія – виступають методологічною основою професійно-педагогічної діяльності викладачів вищої школи. Педагогічна психологія - є підґрунтям для визначення закономірностей навчання і виховання в вищій школі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні засади навчального процесу у вищій школі

Об'єкт та предмет методики викладання педагогічних дисциплін у вищій школі. Мета та завдання методики викладання у вищій школі. Основні категорії методики як галузевої педагогічної науки. Місце психолого-педагогічних дисциплін у навчальному процесі вишу.

Структура та складові НМК. Їх характеристика. Характеристика ОПП. Навчальний план. Навчальна програма: типи, способи побудови. Структура робочої програми дисципліни. Розробка планів практичних/семінарських занять.

Змістовий модуль 2.

Організаційні засади навчального процесу у вищій школі

Поняття «педагогічної технології», «освітньої технології», «технології навчання», «методи та прийоми навчання». Класифікація педагогічних технологій. Зміст сучасних технологій навчання у вищій школі. Класифікації методів навчання у вищій школі. Характеристика методів навчання педагогічним дисциплінам.

Психолого-педагогічна підготовка в системі вищої школи. Роль та місце педагогічних дисциплін в системі професійної підготовки спеціалістів вищої кваліфікації. Організація навчальної роботи студентів. Навчальний графік. Роль кафедри в організації методичної роботи викладача.

Змістовий модуль 3.

Методики викладання педагогічних дисциплін в аудиторних формах освітнього процесу

Лекція як основна форма навчальних занять у ВНЗ. Види і типи лекцій у вищій школі. Види і типи лекцій у вищій школі. Етапи підготовки лекції. Критерії оцінювання лекторської майстерності. Специфіка лекційного викладання педагогічних дисциплін. Методичні вимоги до проведення лекції.

Практичне заняття: мета, функції та структура. Види практичних занять. Організація проведення практичного заняття з педагогічної дисципліни. Семінар: мета, типи та види семінарів. Дидактичні та методичні вимоги до підготовки викладача і студентів до практичних/семінарських занять. Методика групової роботи на практичних/семінарських заняттях. Критерії оцінювання якості проведення практичних занять.

Контроль і оцінка знань: мета і функції у вишу. Види контролю. Організації тестового контролю знань. Методика розробки екзаменаційних білетів до іспитів з педагогічних дисциплін. Підготовка і організація проведення іспиту й заліку. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів вищого навчального закладу.

Змістовий модуль 4.
Методики організації позааудиторної роботи у викладанні педагогічних дисциплін

Сутність понять «індивідуальна робота», «самостійна робота». Мета і завдання самостійної роботи студентів. Форми самостійної роботи студентів. Управління самостійною роботою студентів. Система Moodle. Особистісно орієнтований підхід до самостійної роботи студентів. Викладацька практика: особливості її проведення.

Проблемно-пошукові методи навчання. Методика організації проблемного навчання. Методи формування зацікавленості до навчання. Методика програмованого навчання. Теорія поетапного формування розумових дій та її методична реалізація. Теорія управління процесом засвоєння знань. Характеристика ігрового проектування. Операційно-рольові і ділові ігри. Методика розроблення та організація проведення ділових ігор.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
		о/д. ф.	з/дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.	о/д. ф.	з/дист. ф.	8	9				10
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	
		о/д. ф.	з/дист. ф.										
1	12	8	3	6	2	2	1	4	9	5	5	10	
2	12	8	1	6	-	2	1	4	11	5	10	15	
3	24	18	4	10	2	8	2	6	20	5	15	20	
4	12	8	-	6	-	2	-	4	12	5	10	15	
Усього за змістові модулі	60	42	8	28	4	14	4	18	52	20	40	60	
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30							30	30	20	20	40	
Загалом		90									100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	<i>Методика викладання як галузева наука та навчальний предмет.</i>	2	1
	...		
1	<i>Навчально-методичний комплекс за спеціальностями педагогічного спрямування</i>	4	1
2	<i>Технології та методи навчання у вищій школі.</i>	4	-
2	<i>Методичні та організаційні основи викладання педагогічних дисциплін у вищій школі</i>	2	-
3	<i>Методика проведення лекції з педагогічних дисциплін</i>	4	1
3	<i>Методика проведення практичних/семінарських занять з педагогічних дисциплін.</i>	4	1
3	<i>Методика оцінювання знань, вмінь та навичок з педагогічних дисциплін студентів вищої школи</i>	2	-
4	<i>Методика організації індивідуальної та самостійної роботи</i>	2	-
4	<i>Методи та форми активізації процесу вивчення та засвоєння психолого-педагогічних дисциплін</i>	4	-
Разом		28	4

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	<i>Навчально-методичний комплекс за спеціальностями педагогічного спрямування</i>	2	1
2	<i>Технології та методи навчання у вищій школі.</i>	2	1
3	<i>Методика проведення лекції з педагогічних дисциплін</i>	2	1
3	<i>Методика проведення практичних/семінарських занять з педагогічних дисциплін.</i>	4	1
3	<i>Методика оцінювання знань, вмінь та навичок з педагогічних дисциплін студентів вищої школи</i>	2	-
4	<i>Методика організації індивідуальної та самостійної роботи</i>	2	-
4	<i>Методика організації індивідуальної та самостійної роботи</i>	2	-
Разом		14	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Усне опитування	Питання для підготовки: 1. Об'єкт та предмет методики викладання педагогічних дисциплін у вищій школі. 2. Мета та завдання методики викладання у вищій школі. 3. Основні категорії методики як галузевої педагогічної науки. 4. Місце психолого-педагогічних дисциплін у навчальному процесі вишу.	5 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, змістом понятійного апарату; 4 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, але допускає незначні помилки; 3 – здобувач має загальне уявлення про зміст навчального матеріалу, водночас допускає помилки, порушення правил логіки викладання навчальної інформації; 2 – відповідь не структурована, здобувач освіти плутається у своїх розмірковуваннях, не може чітко дати визначення понять	5
	Практичне завдання – Розроблення навчально-методичного комплексу дисципліни педагогічного напрямку	Вимоги до виконання та оформлення: Представлення всіх складових НМКД у електронному вигляді відповідно до вимог оформлення представлених документів	- Самостійність; - чіткість, - логічність, - послідовність, - грамотність, - викладення матеріалу, - культура мовлення	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Понятійний диктант	Питання та вимоги для підготовки до диктанту з тематики: Організаційні засади	- логічність, - змістовність, - науковість.	5

		<p>навчального процесу у вищій школі:</p> <p>1.Знати зміст понять технологічного аспекту освітнього процесу.</p> <p>2.Знати зміст класифікацій методів навчання у вищій школі.</p> <p>3. Знати зміст понять організаційних форм роботи у вищій школі</p>		
	<p>Практичне завдання: Складання індивідуального плану роботи викладача</p>	<p>Вимоги до оформлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідність усім складовим плану; - змістовність видів роботи викладача - грамотність 	<ul style="list-style-type: none"> - Самостійність; - чіткість, - логічність, - послідовність, - грамотність, - викладення матеріалу 	10
<p>Усього за ЗМ 2 контр. заходів</p>	2			15
3	<p>Теоретичне завдання – Експрес- опитування</p>	<p>Опрацювати для експрес-опитування такі питання:</p> <p>1.Лекція як основна форма навчальних занять у ВНЗ.</p> <p>2. Організація проведення практичного заняття з педагогічної дисципліни.</p> <p>3.Методика контролю та оцінювання знань.</p>	<p>5 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, змістом понятійного апарату;</p> <p>4 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, але допускає незначні помилки;</p> <p>3 – здобувач має загальне уявлення про зміст навчального матеріалу, водночас допускає помилки, порушення правил логіки викладання навчальної інформації;</p> <p>2 – відповідь не структурована, здобувач освіти плутається у своїх розмірковуваннях,</p>	5

			не може чітко дати визначення понять	
	Практичне завдання: Відвідання та подальший дидактичний і методичний аналіз практичного заняття з педагогіки	Вимоги до виконання та оформлення: - Зробити нотатки спостереження за роботою викладача на практичному занятті; - Підготувати методичний аналіз практичного заняття з педагогіки у письмовій формі	- Самостійність, - чіткість, - логічність, - послідовність, - грамотність, - викладення матеріалу.	10
4	Теоретичне завдання: Усне опитування з проблеми методика організації позааудиторної роботи у викладанні педагогічних дисциплін	Питання для підготовки: 1. Форми самостійної роботи студентів. 2. Методи формування зацікавленості до навчання. 3. Методика розроблення та організація проведення ділових ігор.	5 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, змістом понятійного апарату; 4 - здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння матеріалом, але допускає незначні помилки; 3 – здобувач має загальне уявлення про зміст навчального матеріалу, водночас допускає помилки, порушення правил логіки викладання навчальної інформації; 2 – відповідь не структурована, здобувач освіти плутається у своїх розмірковуваннях. не може чітко дати визначення понять	5
	Практичне творчо-пошукове завдання: Розробити модель проведення ділових ігор (квазі-ситуацій) у позааудиторній навчальній роботі з курсу педагогіка.	Вимоги до виконання та оформлення: - Завдання виконується у письмовій формі; - Розробка графічного еквіваленту моделі	Самостійність, - чіткість, - логічність, - послідовність, - грамотність викладення матеріалу, - відповідність текстового та	10

			графічного варіантів.	
	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Підсумкове тестування з курсу	Питання за темами курсу для підготовки та проходження підсумкового тестування в системі Moodle	20 питань, за кожне питання 1б.	20
	Практичне завдання	Розробка конспекту лекції та конспекту практичного заняття з курсу загальної педагогіки	- Змістовність представлених матеріалів – 5б.; - Структурність та грамотність оформлення - 5б.; - Різноманітність та відповідність обраних методів та прийомів викладання - 5б.; - Креативність - 5б.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі : навчально-методичний посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге видання, перероблене, доповнене. Київ : «Академвидав», 2007. 616 с.
3. Голік О. Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект : навч. посібн. Донецьк : Ноулідж, 2010. 242 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Слово, 2013. 447 с.
5. Марушкевич А. А., Спіцин Є. С. Педагогіка вищої школи : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2020. 576 с.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник. Київ :

Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

Додаткова:

1. Бугров В. А., Марушкевич А. А., Спіцин Є. С. Педагогіка вищої школи : хрестоматія. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2016. 544 с.
2. Веретенко Т.Г. Педагогічний тренінг : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. 128 с.
3. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія : навчальний посібник Київ : Вища школа, 1995. 237с.
4. Гриньова В. М. Підготовка майбутніх фахівців у системі вищої педагогічної освіти. *Актуальні питання навчання та виховання особистості: зб. наук. пр.* Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2008. Вип. 2. С. 1–10.
5. Локарева Г. В., Бажміна Е.А. Персоналізація в освіті: управління студентами власною траєкторією навчання засобами цифрових технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 86. № 6. С. 187-207.
6. Локарева Г. В., Садовенко С. Г. Методичне забезпечення розвитку педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін. *Педагогічні науки: теорія та практика*. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 3 (39). 39-46.
7. Садовенко С. Г., Локарева Г. В. Методично-тренінговий спецкурс «Розвиток педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін» : навчально-методичний посібник. Кропивницький : «ПОЛУМ», 2021. 64с.
8. Пехота О.М. Проектна технологія. *Освітні технології*. Київ, 2004. С.148-162.
9. Чернова Н. Інновації в освіті та нові підходи до методики активізації пізнавальної діяльності учнів. *Сучасна школа України*. 2009. № 8. С.71.
10. Lokareva G., Vasylchenko O. Methods of formation of personal qualities and skills of social pedagogues' communicative interaction by means of information system of piece of art. *Review of Artistic Education*. Center of Intercultural Studies and Researches Department for Teachers Education "George Enescu". National University of Arts, Iași, Romania, 2022. №. 24. P.301-307.

Інформаційні джерела:

1. Джерело. Педагогіка вищої школи. URL: https://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/kontrolnaya/4195/page/3/
2. Коваль О. Використання інтерактивних методів навчання в процесі формування професійно-моральних цінностей магістрантів вищої економічної школи. *Педагогічний дискурс*. 2011. Вип. 9. С. 159-161. URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/nmkd/56-resursy-biblioteky/pratsi-vykladachiv-tneu/k/620-2011-12-20-08-24-44>
3. Силабус навчальної дисципліни «Педагогічна практика у ВНЗ». Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39544>
4. URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/nmkd/56-resursy-biblioteky/pratsi-vykladachiv-tneu/k/620-2011-12-20-08-24-44>
5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10>.
7. Болонський глосарій. URL: <http://bologna.owwz.de/glossar.html>.